

کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران، بزرگترین کتابخانه دانشگاهی ایران است. بنیان این کتابخانه در سال ۱۳۲۸ با اهدای مجموعه کتب خطی نفیس سید محمد مشکات به دانشگاه تهران گذاشته شد. ساختمان کتابخانه دارای ۲۲,۰۰۰ متر مربع مساحت و نه طبقه است که در سال ۱۳۵۰ افتتاح شد. کتابخانه دارای پانزده بخش و نه تالار است و تا کنون ۱۲ مدیر داشته است. دارای دو سامانه کتابخانه ای است (۱) سامانه جامع کتابخانه ای دانشگاه های تهران (آدرسا ۲) سامانه کتابخانه دیجیتال که به منظور خدمات رسانی در ایام کرونا ایجاد و بهره برداری شد. کتابخانه دارای سامانه مدیریت هوش سازمانی است که دارای ۴ زیر سامانه و ۳۲ گزارش و ۶ داشبورد مدیریتی است.

نسخه های خطی و اسناد

خدمات ارجاعی (بازگشت کتاب و تسویه حساب)

تالارها و مخازن کتاب

فهرست نویسی کتاب

فراهم آوری (انتخاب کتاب- خرید، اهدا و مبادله کتاب)

تأمین منابع الکترونیک

خدمات نابینایان

آسیب شناسی و مرمت کتاب

پایان نامه ها

نشریات ادواری

روابط عمومی و امور بین الملل

دیجیتال سازی

فناوری اطلاعات

عضویت

- همه اعضای دانشگاه شامل استادان، دانشجویان و کارمندان، به صورت طبیعی در سیستم کتابخانه عضو هستند و امکان استفاده از آن را دارند. این افراد با استفاده از نام کاربری و کلمه عبور خود در سامانه های دانشگاه تهران، می توانند وارد سامانه کتابخانه شده و از امکانات آن استفاده نمایند.
- دانشجویان، اعضاء هیات علمی و محققان خارج از دانشگاه تهران، می توانند از عضویت های یک روزه، سه ماهه و شش ماهه استفاده نمایند. این افراد می توانند از تمامی منابع داخل کتابخانه استفاده کرده و از امکان امانت در محل استفاده نمایند.

امانت کتاب (طبق آیین نامه استفاده از کتابخانه های دانشگاه تهران)

- اعضاء دانشگاه تهران: امانت کتاب از تالارهای ابوریحان و تالار علوم و فنون و مخازن به تعداد معین
- اعضاء خارج از دانشگاه تهران: استفاده از امانت در محل

تالارها و مخازن

تالار ابوریحان بیرونی: کتابهایی با موضوعات ادبیات و هنر در این تالار قرار دارند. استفاده از این تالار به صورت قفسه باز است و تمامی اعضا می توانند علاوه بر مطالعه کتاب های این تالار، بدون کتاب به این تالار وارد شده و از فضای مطالعه آن استفاده نمایند. اعضاء دانشگاه تهران امکان امانت بردن این کتابها را دارند.

تالار شیخ فضل الله همدانی یا ایران شناسی: کتاب هایی با موضوع ایران شناسی از جنبه های پژوهشی مختلف در این تالار قرار دارند. این تالار به صورت قفسه باز است اما کتاب های این تالار به امانت داده نمی شوند. تمامی اعضاء می توانند در محل این تالار، از کتابها استفاده نمایند.

تالار خواجه نصیرالدین طوسی: کتاب های نفیس از جمله چاپ سنگی، سربی و کتابهای چاپی قدیمی در این تالار قرار دارند. کتاب های این تالار به امانت داده نمی شوند. تمامی اعضاء می توانند در محل این تالار، از کتابها استفاده نمایند.

تالارها و مخازن (ادامه)

تالار محمدتقی دانش پژوه: تمامی اعضا در این تالار می توانند از فهرس نسخ خطی و کتابهایی با چاپ عکسی از نسخ خطی استفاده نمایند. این تالار به صورت قفسه باز است اما کتاب های این تالار به امانت داده نمی شوند. تمامی اعضا می توانند در محل این تالار، از کتابهای حوزه ایران شناسی استفاده نمایند.

تالار محمدعلی جمالزاده (علوم و فنون): کتابهایی با موضوعات علوم و فنون در این تالار قرار دارند. استفاده از این تالار به صورت قفسه باز است و تمامی اعضا می توانند علاوه بر مطالعه کتاب های این تالار، بدون کتاب به این تالار وارد شده و از فضای مطالعه آن استفاده نمایند. اعضا دانشگاه تهران امکان امانت بردن این کتابها را دارند.

تالار اقبال لاهوری یا مرجع: کتابهای مرجع در تمامی موضوعات در این تالار نگهداری می شود. این تالار به صورت قفسه باز است و تمامی اعضا می توانند علاوه بر مطالعه کتاب های این تالار، بدون کتاب به این تالار وارد شده و از فضای مطالعه آن استفاده نمایند. کتاب های این تالار امانت داده نمی شود.

تالارها و مخازن (ادامه)

مخازن کتاب: کتابهای فارسی و لاتین در مخازن طبقه سوم و پنجم قرار دارند که به صورت قفسه بسته اداره می شوند. اعضاء دانشگاه تهران برای امانت گرفتن این کتابها باید از طریق سامانه آذرسا، درخواست امانت را به مخزن ارسال نموده و سپس برای دریافت کتاب به مخزن مراجعه نمایند. اعضاء برای دریافت امانت در محل نیز باید به محل مخزن مراجعه نمایند.

تالار نشریات: مجلات و روزنامه های فارسی و زبان های دیگر در این تالار قرار دارند. استفاده از این تالار به صورت قفسه باز است و تمامی اعضا می توانند نشریات این تالار را مطالعه نمایند. علاوه بر آن دسترسی به اسکن مجلات و روزنامه های قدیمی نیز در بخش نشریات فراهم است.

تالار پایان نامه ها: در این تالار امکان مطالعه تمامی پایان نامه های دانشگاه تهران به صورت الکترونیکی فراهم است. اعضاء می توانند بخشی از متن یا تمام متن پایان نامه را بر طبق آیین نامه دسترسی به منابع دریافت نمایند.

دسترسی به منابع کتابخانه ای

□ سامانه جامع کتابخانه های دانشگاه تهران (آدرسا) 1

- جستجوی تمام منابع کتابخانه ای کل دانشگاه تهران (<https://lib1.ut.ac.ir:8443/faces/home.jspx>)
- درخواست امانت کتابهای مخازن بسته
- ثبت امانت و بازگشت کتاب تالارهای ابوریحان و جمالزاده
- مطالعه کتابهای قدیمی و کتابهایی که مشکل حقوقی ندارند
- قریب 8 هزار جلد کتاب قابل مطالعه برای اعضای دانشگاه
- 270 عنوان (معادل 1890 شماره) نشریه قابل مطالعه برای اعضای دانشگاه
- کتابهای چاپی قبل از سال 1350 امکان دانلود برای عموم را نیز دارند.
- امکان درخواست اسکن کتاب و بارگذاری آن در کتابخانه دیجیتالی (برای اعضای با ارسال فرم درخواست):
<https://library.ut.ac.ir/remote-reading-request>

□ جستجوی مشترک منابع کتابخانه های دانشگاه تهران و دانشگاه علوم پزشکی تهران: <http://baqedanesh.ir/>

دسترسی به منابع کتابخانه ای (ادامه)

□ سامانه کتابخانه دیجیتال کتابخانه مرکزی (آریان)

- بارگذاری 75000 عنوان پایان نامه تمام متن، 2777 عنوان سند تاریخی تمام متن، 4454 عنوان عکس تاریخی تمام متن، 567 عنوان کتاب چاپی فارسی تمام متن، 21682 عنوان کتاب لاتین از ناشریت اشپرینگر، الزویر و وایلی با محتوای ابر داده و لینک دانلود تمام متن (با قابلیت دسترسی در شبکه دانشگاه تهران)
- تمامی پایان نامه های دانشگاه تهران برای اعضا بدون پرداخت هزینه قابل مطالعه است.
- تمامی پایان نامه های دانشگاه تهران برای کسانی که عضو دانشگاه تهران نیستند، در قبال پرداخت مبلغی، قابل دانلود است.
- امکان خرید عکس ها و اسناد در این سامانه پس از ثبت نام وجود دارد.
- 10 دسترسی تعداد 16094 نسخه خطی به صورت رایگان برای عموم

نوع منبع	آذرسا	آریان	مجموع
کتاب فارسی	۵۸۷۱	۵۶۷	۶۴۳۸
کتاب لاتین	۱۴۲۲	۲۱۶۸۲	۲۳۱۰۴
نشریات فارسی	۲۷۰		۲۷۰
اسناد و مدارک فارسی	۳۰۷		۳۰۷
پایان نامه فارسی	۵۲۳	۷۵۰۰۰	۷۵۵۲۳
کتاب چاپ سنگی	۱۴۴		۱۴۴
نسخه خطی		۱۶۰۹۴	۱۶۰۹۴
عکس تاریخی		۴۴۵۴	۴۴۵۴
اسناد تاریخی فارسی		۲۷۷۷	۲۷۷۷
مجموع	۸۵۳۷	۱۲۰۵۷۴	۱۲۹۱۱۱

<https://library.ut.ac.ir/scientific-databases-e-journals>

پایگاه مقالات Sage

پایگاه مقالات Proquest

پایگاه پایان نامه proquest Dissertation

پایگاه کتاب الکترونیکی proquest ebook

پایگاه Emerald دسترسی تا 2017

پایگاه wiely دسترسی تا 2018

پایگاه Science Direct دسترسی به 15 ژورنال

<https://library.ut.ac.ir/farsi-databases>

پایگاه استنادی علوم جهان اسلام شیراز

پایگاه مجلات تخصصی نور (نورمگز)

پایگاه کتاب الکترونیک نور (نور لایب)

پایگاه نرم افزارهای نور (قاصدک نور)

پایگاه سیویلیکا (مقالات همایش ها)

- امکان مطالعه کتاب در سامانه آدرسا
- امکان مطالعه پایان نامه در سامانه کتابخانه دیجیتال
- تسویه حساب غیر حضوری
- درخواست فایل کتاب از طریق تلگرام
- رایگان شدن دسترسی به نسخ خطی
- اختصاص تعداد محدودی اکانت طاقچه

- الف: همه اعضای دانشگاه شامل استادان، دانشجویان و کارمندان، به صورت طبیعی در سیستم کتابخانه عضو هستند و امکان استفاده از آن را دارند در واقع، همان آنهایی که پسورد دارند می توانند از آن طریق وارد سیستم کتابخانه شوند.
- ب: سیستم امانت برقرار و مطابق آیین نامه ها، اعضا می توانند تعداد معینی کتاب از دانشکده خود و تعدادی هم از کتابخانه مرکزی برای روزهای خاصی در اختیار داشته باشند. مقررات تفصیلی را در وبسایت ملاحظه فرمایید.
- ج: امکان مطالعه در تالارها، اعم از تارهایی که قفسه باز است یا صرفاً برای مطالعه و بدون کتاب، برای همه اعضا وجود دارد.
- د: چندین تالار قفسه باز هست که دانشجویان می توانند به صورت امانت در محل [] از کتابها استفاده کنند اما امکان خارج کردن کتاب از تالار وجود ندارد.
- ه: اصلی ترین تالارها، تالار ابوریحان برای کتابهای علوم انسانی، تالار علوم و فنی برای رشته های ریاضی - فنی، تالار خواجه نصیر برای کتابهای نفیس (سنگی و سربی و ...) تالار رشیدالدین فضل الله برای ایرانشناسی و تالار منابع آرشیوی یا دانش پژوه برای استفاده از فهرس نسخ خطی به همین ترتیب در اختیار است.
- و: کتابهای امانتی، صرفاً کتابهایی خواهد بود که از سال 1360 به بعد منتشر شده اند، اما کتابهای قبل از این تاریخ، به بیرون امانت داده نمی شود و صرفاً به صورت مطالعه در محل قابل استفاده خواهد بود.
- ز: امکان درخواست اسکن از کتابها هم از طریق تلگرام و همین حضوری وجود دارد و مراجعه کننده هزینه آن را به بخش خصوصی که در کتابخانه مستقر است پرداخت خواهد کرد.
- ح: اگر کتابی که مشکل حقوقی ندارد درخواست اسکن داده شود، کتابخانه آن را اسکن کرده و روی آدرسها بارگذاری خواهد کرد.
- ط: کتابخانه دیجیتال ما در دو سامانه فعال است. آدرسها و آریان. در حال حاضر، در آدرسها قریب 8 هزار جلد کتاب قابل مطالعه وجود دارد که اعضا می توانند کتاب را باز کرده و مطالعه کنند. کتابهای چاپی قبل از سال 1350 امکان دائلود نیز دارند. سامانه دوم نرم افزار آریان است که تمامی پایان نامه های دانشگاه تهران برای اعضا روی آن قابل مطالعه است، و برای کسانی که عضو دانشگاه تهران نیستند، در قبال پرداخت مبلغی، قابل دائلود می باشد. بخش دیگری از آریان، نسخ خطی دانشگاه است که تماماً در ازای پرداخت مبلغی قابل دائلود می باشد. البته باید قبلاً ثبت نام کرده و پسورد داشته باشند.
- ک: تالار نشریات کتابخانه مرکزی، به روی همگان باز است و امکان درخواست اسکن وجود دارد. تعدادی از قدیمی ترین نشریات اسکن شده و روی آدرسها قرار داده شده است.